

ספרי' – אוצר החסידים – ליוגנאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

כ"ף מנחם-אב, ה'תשכ"ח

חלק ב – יו"ל לש"פ עקב, כ"ף מנחם-אב, ה'תשע"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ואחת לבריאה

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ עקב, כ"ף מנחם-אב הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות יום ד' פ' עקב, כ"ף מנחם-אב ה'תשכ"ח — הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ ואתחנן חלקים הבאים י"ל אי"ה בשבועות הקרובים).

*

בתור הוספה — שני מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש — מילואים" מהשנים תרפ"ה-תשל"ה, שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

חמשה עשר באב, ה'תשע"א (ופרצת),
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2011 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5771 • 2011

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדה בת לאה רייזל

ח. כבר דובר פעם⁸⁰ אודות רשימת אאמו"ר⁸¹, בעל ה"יאָרצייט", שבה מבאר — ע"פ קבלה וע"פ חסידות — הגימטריא של שמו, ופרטי המאסר והגלות וכו', שזהו"ע הקשור עם בחי' הגבורות וכו' וכו'.

ועפ"ז אפשר להמשיך ולקשר את האמור לעיל בנוגע לענין התשובה גם עם עשרים באב:

דובר פעם בארוכה (וכבר נדפסו הדברים)⁸² שעשרים באב הוא ארבעים יום קודם ר"ה. וכיון שישנו ענין מיוחד ב"ארבעים יום קודם יצירת הולד"⁸³, הרי מובן שישנו ענין מיוחד בעשרים באב, שזהו ארבעים יום קודם לידת אדם הראשון (יצירת הולד) בר"ה. ולכן יש מנהג אצל המקובלים בירושלים להתחיל בעניני העבודה השייכים לר"ה ארבעים יום לפני"ז, בעשרים באב, כמבואר בספריהם⁸⁴.

וענין זה שייך במיוחד לעבודת התשובה — שהרי התחלת עשרת ימי תשובה היא בר"ה, ובפרט ע"פ מ"ש הרמב"ם⁸⁵ בנוגע לתקיעת שופר בר"ה, "אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר עורו ישינים משנתכם ("אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן כו") .. וחזרו בתשובה וכו'". ומזה מובן, שענין התשובה מתחיל כבר ארבעים יום לפני ר"ה — בעשרים באב.

ט. ויש לקשר זה עם גם המדובר⁸⁶ אודות דברי הגמרא במסכת תענית⁸⁷ בנוגע לקרבן העצים: "בעשרים בו (באב, הקריבו קרבן העצים) בני פחת מואב בן יהודה", ויש ב' דעות בגמרא⁸⁸ אם הם בני דוד בן יהודה, או בני יואב בן צרוי'. ונתבאר בזה, שענינם של דוד ויואב הם ב' התנועות שישנם בעבודת ה' בכלל — עבודה בנוגע לעצמו, ועבודה בנוגע לעולם, שהרי דוד הי' יושב ועוסק בתורה, ויואב שהי' על הצבא יצא למלחמה, לכבוש עניני העולם (וכדברי הגמרא⁸⁹ שהם תלויים זב"ז: "אילמלא דוד לא עשה יואב מלחמה, ואילמלא יואב לא עסק דוד בתורה").

מזרחי) סימן סד. בס' יד אליהו (להרב סלאטקי, ירושלים תשכ"ג) מע' מנהגים).	80 שיחת כ"ף מנ"א תשכ"ה סכ"ט ואילך (תו"מ חמ"ד ע' 216 ואילך).
85 הלי' תשובה פ"ג ה"ד.	81 נדפס לאח"ז בהקדמת לקוטי לוי"צ הערות לזהר ותניא.
86 ראה שיחת כ"ף מנ"א תשכ"ה הנ"ל ס"ג (תו"מ שם ע' 190). וש"נ.	82 ראה שיחת ש"פ עקב, כ"ף מנ"א תשכ"ו בסופה (תו"מ חלק ע'). וש"נ.
87 כו, א (במשנה).	83 סוטה ב, א. וש"נ.
88 שם כח, א.	84 ראה מנהגי הק"ק בית א"ל יכבץ (נדפסו בהקדמת ספר דברי שלום (להרא"ש
89 סנהדרין מט, א.	

והרי ב' ענינים אלו ישנם גם בעבודת התשובה — כי, בנוגע לעבר, כיון שצריכים לשנותו, הרי זה נעשה ע"י מלחמה דוקא; ואילו בנוגע לעתיד, כיון שצריכה להיות תשובה כדבעי, כמ"ש הרמב"ם¹⁷ ש"יגמור בלבו שלא יעשהו עוד" ("לבל ישוב עוד לכסלה"²²), עד ש"יעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם", הרי מובן שבמעמד ומצב כזה אין לו עסק עם מלחמות, אלא העבודה היא באופן של הליכה "מחיל אל חיל"⁹⁰ בענינים של אור.

ובכללות הרי זה גם החילוק בין העבודה שבזמן הגלות, ובכל שית אלפי שנים דהוי עלמא, לעבודה שתהי' לעתיד לבוא, כמבואר באגה"ק⁹¹ ש"אחר שיושלם בירור הניצוצות ויופרד הרע מהטוב" (כמ"ש⁹² "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ"), אזי תהי' העבודה "להמשיך אורות עליונים יותר כו'", ומובן, שאז לא יהיו מלחמות, אלא תהי' רק הליכה "מחיל אל חיל" בקדושה גופא, עד ש"יראה אל אלקים בציון"⁹⁰, "ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"⁹³.

וזהו ב' הענינים שבתשובה (כנ"ל ס"ז): "יעזוב רשע דרכו" — בנוגע לעבר, וקבלה טובה על להבא, לילך "מחיל אל חיל".

י. ויש להוסיף בביאור הקשר והשייכות של עשרים באב לענין התשובה:

ובהקדים — שישנם הסימנים שסידרו הגאונים בנוגע לקביעות המועדים (כמובא בטור וש"ע⁹⁴), בהתאם לקביעות של ימי חג הפסח. [ויש לומר הביאור בהשייכות לימי הפסח דוקא — כי, חג המצות הוא "ראש השנה לרגלים"⁹⁵, ולכן מובן שכל הרגלים קשורים עם ה"ראש" וה"ראשון" שלהם, שכולל כולם.

זאת ועוד:

אחד בניסן הוא "ראש השנה למלכי ישראל"⁹⁶, והרי המלך כולל את כל אנשי המדינה,

— ולכן מצינו בנוגע להחיוב של כל אדם מישראל לקיים כל תרי"ג מצוות, ועד שבשביל זה "צריך לבוא בגלגולים רבים כו'", שזהו

94) אור"ח סת"ח ס"ג.

95) ר"ה ד, א.

96) שם ג, א. וש"נ.

90) תהלים פד, ח.

91) סוסכ"ו (קמה, א).

92) זכרי' יג, ב.

93) תמיד בסופה.

"לבד מצות התלויות במלך, שהוא מוציא כל ישראל, כי הוא כללות כולם"⁹⁷ —

והיינו, לפי ש"הנשיא הוא הכל" (כלשון רש"י⁹⁸ הידוע), ונמצא, שענינם של מלכי ישראל כולל את כל עניני יהדות, שזהו ענינם של ישראל. וזהו הטעם שהר"ת והסימנים הקשורים עם ימי הפסח (ה"רגל" שבחודש ניסן) הם לא רק בנוגע לג' הרגלים (שחג הפסח הוא ר"ה שלהם), אלא גם בנוגע לפורים ול"ג בעומר וכו' (כמובא בטושו"ע בשם הגאונים). ובין הסימנים הנ"ל ישנו גם הסימן ה"צ ("א"ת ב"ש כו' ה"ץ") — שביום חמישי (ה') של פסח יחול הצום (צ') של יוהכ"פ שלאח"ז. וגם הקביעות של עשרים באב היא באותו יום בשבוע שבו חל יוהכ"פ, והרי ענינו של יוהכ"פ הו"ע התשובה, כמבואר לעיל (ס"ו).

יא. ובהתאם לכך יש להתעכב על תורת בעל ההילולא בנוגע לענין התשובה:

ובהקדים — שכבר סיפרתי פעם בארוכה⁹⁹, שבהיותו בגולה, שהיתה גולה בכל הפרטים, במעמד ומצב ד"מן המיצר קראתי י"ה¹⁰⁰, בנוגע לעבודת התפלה, וגם בנוגע לעבודה דלימוד התורה, הנה כיון שלא הי' לו נייר ולא דיו וכו', כתב אאמו"ר הערות והגהות על הגליונות של אותם ספרים אחדים שהי' יכול ליקח עמו, או שהיו יכולים להביא ולשלוח לו אח"כ, כיון שגם שם הי' במאסר ובגלות בתוך גלות, תחת השגחה וכו'.

בין אותם ספרים אחדים הי' גם ספר התניא, ועל גליונות התניא רשם אאמו"ר כמה הערות והגהות, בקיצור, מצד צמצום המקום של הגליונות, וגם מצד הצמצום בחוסר דיו, שלכן הוצרכה אמי מורתי לייצר בעצמה דיו, וכיון שהדיו נעשה ע"י "מומחה"... היו חלקו שחור, חלקו אדום וחלקו ירוק (כנראה מצד החמרים שמהם ניסתה לייצר את הדיו, או מצד סיבות אחרות), כפי שרואים שהענינים נרשמו בצבעים שונים של דיו.

ויש שם ב' הגהות הקשורים עם ענין התשובה: (א) בנוגע לענין התשובה כפי שנתבאר בחלק ראשון, (ב) בנוגע לענין התשובה כפי

97) תניא אגה"ק רסכ"ט (קמח, ב). וראה
 לקו"ש ח"י"ח ע' 192 הערה 55. וש"נ.
 98) ראה שיחת כ"ף מנ"א תשכ"ד סכ"ב
 (תו"מ ח"מ ע' 315). וש"נ.
 99) חוקת כא, כא.
 100) תהלים קיח, ה.

שנתבאר במקומו, באגרת התשובה, ומבאר אאמו"ר כפל הלשון ואריכות הדברים, ע"פ הידוע גודל הדיוק של רבינו הזקן בספריו בכלל ובספר התניא בפרט אפילו בנוגע לביטוי ותיבה כו', כדלקמן.

יב. בחלק ראשון, פרק י"ז, בנוגע לענין התשובה אצל אלו שהם היפך מצדיקים — ובמילא מובן שהמדובר הוא אודות התחלת עבודת התשובה, תשובה תתאה, שהו"ע "יעזוב רשע דרכו", קודם שהגיע למעמד ומצב ש"יעיד עליו יודע תעלומות כו" — כותב רבינו הזקן: "אי אפשר .. להתחיל לעבוד ה' בלי שיעשו תשובה על העבר תחלה לשבר הקליפות שהם מסך מבדיל ומחיצה של ברזל המפסקת בינם לאביהם שבשמים כו"."

ובנוגע לב' הענינים ד"מסך מבדיל" ו"מחיצה של ברזל" — כתב אאמו"ר על הגליון¹⁰¹:

"ל"פ מסך מבדיל הוא קליפת נוגה שהיא רק מסך, ומחיצה של ברזל הוא ג"ק הטמאות לגמרי. או י"ל מסך מבדיל הדכורא דקליפה, ומחיצה של ברזל הנוקבין דקליפה שהוא בחי' ברזל כידוע."

[והענין בזה¹⁰² — כמבואר בלקוטי תורה להאריז"ל ובכ"מ¹⁰³ ש"ברזל" ר"ת בלהה רחל זלפה לאה, ד' נשי יעקב, אלא שסדרם הוא באופן ד"שפחה כי תירש גברתה"¹⁰⁴, בלהה ואח"כ רחל, וזלפה ואח"כ לאה, ומזה נעשה הר"ת "ברזל", שזהו ענין בלתי רצוי, שלכן אסור שיגע ברזל במזבח, שאז נעשה מזבח פסול¹⁰⁵. ומ"מ, יש גם הענין ד"ארץ אשר אבני ברזל"¹⁰⁶, אלא שזהו ע"י העבודה דהפיכת ה"ברזל", ע"ד "זדונות נעשו לו כזכיות"³].

ויש לבאר בפירוש הא' — שכן הוא משמעות הלשון גופא, כי: "מסך" — תיבה שנזכרה בחומש, והובאה בכ"מ בתושבע"פ — היינו מחיצה (לא חזקה, אלא) קלה ביותר, ועד כדי כך, שכדי שהמסך ישמש כמחיצה, יש צורך ב"יתדות", "תחובין בארץ או קשורין ותלויין וכובדן מכביד .. שלא ינועו ברוח", כפי שהי' בקלעי המשכן¹⁰⁷.

101 נדפס לאח"ז בלקוטי לוי"צ הערות לתניא ע' ד.
102 ראה גם שיחת ש"פ עקב, כ"ף מנ"א תשכ"ג סי"ט (תו"מ חל"ז ע' 207). וש"נ.
103 ל"ת ושעה"פ ואתחנן ד, כ. פרשתנו (עקב) ח, ט. ועוד.
104 משלי ל, כג. וראה אוה"ת תצוה ע' א'תרצב ואילך. לקוטי לוי"צ אג"ק ע' תיו.
105 רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א הט"ו.
106 עקב שם.
107 ראה פרש"י ס"פ תרומה.

ולכן נאמר הלשון "מסך המבדיל" — לא מפסיק, כלשון הש"ס¹⁰⁸:
 "פסקת לי' לחיותי", שפירושו מלשון חיתוך וגזירה ("אָפּגעהאַקט און
 אָפּגעשניטן") ח"ו, אלא רק ענין של הבדלה, כמו שני חדרים מובדלים
 זמ"ז, שזה חדר בפ"ע וזה חדר בפ"ע.

ולכן כותב אאמו"ר ש"מסך מבדיל הוא קליפת נוגה" — כי,
 קליפת נוגה הו"ע של תערובות טוב ורע¹⁰⁹, והיינו, שאין זה באופן של
 חיתוך וגזירה לגמרי ח"ו מהטוב, אלא ענין של הבדלה בלבד, והיינו,
 שיש מקום ש"לא יגורך רע"¹¹⁰, כולו טוב, ויש מקום שהוא מעורב טוב
 ורע, ובמילא הרי זה "עולם" בפני עצמו.

ונוסף לזה יש גם "מחיצה של ברזל המפסקת" — לא רק הבדלה,
 אלא חיתוך וגזירה, כמו "פסקת לי' לחיותי", וקאי על ג' קליפות
 הטמאות לגמרי.

יג. ולאחרי כן, באגרת התשובה¹¹¹ — כשמדובר אודות תשובה
 שלימה, תשובה עילאה — כותב רבינו הזקן: "מאחר שרוח עברה
 ותטהרם אזי תוכל נפשם לשוב עד הוי' ממש ולעלות מעלה מעלה
 למקורה ולדבקה בו ית' כו".

ומבאר אאמו"ר¹¹² פרטי הדרגות שבזה:

"הנפש שהיא מבחי' מלכות [כי הנפש היא הנשמה, "חלק אלקה
 ממעל ממש"¹¹³, ושרש כל הנשמות הוא מספירת המלכות, שלכן נקראת
 "כנסת ישראל"¹¹⁴], הנה מלכות מושרשת בדת"¹¹⁵ (דעת תפארת יסוד.
 כלומר: מלכות שהיא בקו האמצעי, מושרשת ביסוד, ולמעלה יותר —
 בתפארת, ולמעלה יותר — בדעת).

ו"זהו שהנפש שהיא מבחי' מלכות תשוב עד הוי' ב"ה ממש, ליסוד
 ת"ת ודעת", ד"ל"פ עד — יסוד (כי ביוסף שהוא בחי' יסוד, כתיב¹¹⁶ עד
 תאות כו'), הוי' — ת"ת, ממש — דעת" [כי, "ממש" מורה על ממשות
 ועצם הענין, ובנדו"ד, ממשות ועצם קו האמצעי, שזהו בחי' הדעת].

בלקו"ש חל"ט ע' 84 ואילך.	108 ב"ב כא, ב.
113 תניא רפ"ב.	109 ראה ע"ח שמ"ט פ"ב. הובא בתניא
114 ראה זח"ג קצו, א. הובא בפרדס	ספ"א. ובכ"מ.
שכ"ג ערך כנס"י. ובכ"מ.	110 תהלים ה, ה. וראה לקו"ת במדבר ג,
115 כמ"ש בשער הירח פ"א (לקוטי	סע"ג. וש"נ.
לוי"צ שם).	111 פ"ח.
116 ויחי מט, כו.	112 לקוטי לוי"צ שם ס"ע לא. נתבאר

וממשיך: "ולעלות מעלה מעלה — הוא לחכמה ובינה, למקורה — הוא לחיצוניות הכתר.. ולדבקה בו ית' — הוא בפנימיות הכתר".

יד. וע"פ הידוע שספר התניא הוא תורה שבכתב של תורת החסידות¹¹⁷, וכאמור כמ"פ ומבואר בארוכה שזהו"ע ששייך לכל אחד מישראל¹¹⁸ — הרי מובן, שגם הפרטים הנ"ל שייכים לכל אחד מישראל. ולכן, הנה אפילו הפחות שבפחותים, אין לו להתיירא, כיון שברור הדבר שבידו ובכחו לבטל את ה"מסך המבדיל" ואפילו את ה"מחיצה של ברזל המפסקת", ולהגיע לתשובה שלימה, תשובה עילאה, שאז תשוב נפשו "עד הוי" ב"ה ממש", ותעלה "מעלה מעלה למקורה ולדבקה בו ית'" — "הרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה"⁴⁸, באופן של "ששון ושמחה"⁵. ומהגאולה הפרטית¹¹⁹ זוכים לבוא לגאולה הכללית, האמיתית והשלימה, שאז הנה "משיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא"¹²⁰, בעגלא דידן, ויגאלנו בגאולה האמיתית והשלימה ויוליכנו קוממיות לארצנו, ו"שמחת עולם על ראשם"¹²¹.

* * *

טו. דובר בשנים שעברו¹²² בנוגע ל"קרן" אשר על שמו של בעל ה"יאָרצייט" וההילולא, שממנה באה תמיכה עבור ענינים הקשורים עם חינוך על טהרת הקודש, כמדובר אז בארוכה. וכל הרוצה להשתתף — תבוא עליו ברכה, וכל המרבה הרי זה משובח.

טז. ויש לקשר זאת גם עם השיעורים בחומש בפרשה שלומדים במשך השבוע, ובכל יום לומדים חלק מהפרשה כפי שנחלקת לשבעה חלקים, ובנוגע לכ"ף אב שחל בקביעות שנה זו ביום הרביעי בשבוע — מרביעי עד חמישי בפרשת עקב:

בהתחלת פרשת היום¹²³ נאמר: "בעת ההיא אמר ה' אלי פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים גו' ואכתוב על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שברת גו'".

(117) ראה אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ד שמע"צ צב, ב. ובכ"מ.
 ע' רסא. (121) ישעי' לה, יו"ד. נא, יא.
 (118) ראה שם ס"ע רסז. (122) ראה שיחת כ"ף מנ"א תשכ"ד סכ"ח
 (119) ראה תניא אגה"ק ס"ד. ואילך (ת"ר"מ ח"מ ע' 321 ואילך).
 (120) ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת דרושי (123) יו"ד, א"ב.

והמשך הפרשה¹²⁴: "ובני ישראל נסעו גוי' מוסרה שם מת אהרן גוי", ובפירוש רש"י: "והלא בהר ההר מת, צא וחשוב ותמצא שמונה מסעות ממוסרות להר ההר, אלא .. כשמת אהרן בהר ההר .. חזרתם לאחורכם שמונה מסעות עד בני יעקן ומשם למוסרה כו'".

וסיום הפרשה¹²⁵: "ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים ארבעים יום וארבעים לילה וגוי'".

ובנוגע לסדר הזמנים — הרי זה באופן של רצוא ושוב, כי:

בנוגע ל"פסל לך שני לוחות גוי'" — כתב רש"י בפסוקים שלפני¹²⁶ שהי' זה בכ"ט באב (בשנה הראשונה לצאתם ממצרים), בסיום ארבעים יום השניים לאחרי עלייתו בי"ח בתמוז; הסתלקות אהרן היתה "בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים"¹²⁷ — לאחרי ל"ט שנה, ובימי החודש — "בחודש החמישי באחד לחודש"¹²⁷, ר"ח אב ("בחד לירחא דאב"¹²⁸); ואילו "ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים גוי'", קאי על ארבעים יום של לוחות אחרונות שנסתיימו ביוהכ"פ¹²⁶ (בשנה הראשונה לצאתם ממצרים).

ונמצא, שבהתחלת פרשת היום מדובר אודות כ"ט מנ"א בשנה ראשונה ליצי"מ; בהמשך הפרשה מדובר אודות ר"ח מנ"א דשנת הארבעים: מצד השנים — ל"ט שנים לאח"ז, ומצד הימים — חודש לפני¹²⁹; ובסיום הפרשה — אודות יוהכ"פ דשנה ראשונה ליצי"מ!

ומבאר רש"י הטעם שנכתב כאן ע"ד מיתת אהרן — ע"פ מאמר הירושלמי¹²⁹, אבל כיון שהובא בפירוש רש"י, בהכרח לומר שזהו גם פשוטם של כתובים — "לומר שקשה מיתתן של צדיקים לפני הקב"ה כיום שנשתברו בו לוחות ראשונות".

יז. ויש לבאר הטעם שקשה מיתתן של צדיקים כשבירת הלוחות דוקא¹³⁰ — דלכאורה הרי ישנם עוד ענינים בלתי רצויים, ולמה מקשרים מיתתן של צדיקים עם שבירת הלוחות דוקא?

ויש לומר הביאור בזה בפשטות:

בשבירת הלוחות הי' הסדר¹³¹ — שתחילה היו האותיות פורחות, ואז כבדו הלוחות, ורק לאח"ז היתה יכולה להיות שבירת הלוחות.

(129) יומא פ"א ה"א.

(130) ראה גם לקו"ש ח"י"ד ע' 30 ואילך.

(131) אבות דר"נ פ"ב. וראה רבינו בחיי

תשא לב, טז.

(124) שם, ו.

(125) שם, יו"ד.

(126) שם ט, יח.

(127) מסעי לג, לח.

(128) תיב"ע חוקת כ, כט.

וכן הוא גם במיתת צדיקים (בנוגע ל"עמך כולם צדיקים"¹³², ובפרט צדיקים כפשוטם) — שכל זמן שהנשמה היא בגוף אזי הכל בשלימות, ואילו התחלת המיתה היא מהענין ד"אותיות פורחות", שאז נעשה ענין הכבודות, ולאח"ז יכול להיות ענין השבירה כו', כמו בלוחות.

יח. ויש להוסיף ולבאר הדיוק המיוחד — "קשה מיתתן של צדיקים .. כיום שנשתברו בו לוחות ראשונות":

ובהקדמה — שלכאורה צריך להבין מהו הקושי כ"כ ("וואָס איז אַזוי דער שטורעם") ב"מיתתן של צדיקים", בה בשעה שגם לאחר ההסתלקות נשארים כו"כ ענינים, כתבים, תלמידים וכו'!?

ואותה שאלה נשאלת גם בנוגע לשבירת לוחות ראשונות — הרי גם לאח"ז נאמר "פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים גו' ואכתוב על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים", ואעפ"כ אומרים שזהו ענין קשה ("אַ געוואָלדיקער ענין") אפילו למעלה!?

יט. ויובן ע"פ דברי הגמרא¹³³ "מאי דכתיב¹³⁴ חרות על הלוחות, אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל .. אין כל אומה ולשון שולטת בהן, שנאמר חרות, אל תיקרי חרות אלא חירות" — חירות משעבוד אומות העולם, וכן "חירות" מ"מלאך המות"¹³⁵.

וענינו בעבודה כפשוטה:

בהפטרה דפרשת עקב כתיב¹³⁶: "ותאמר ציון עזבני ה' ואדניי שכחני". וכדי לשלול זאת, יש צורך לשלול את ענין השכחה למטה, והיינו, ע"י עבודת התשובה באופן ש"יעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא בעולם" (כנ"ל ס"ט), שלעולם לא ישכח שקיבל על עצמו שלא לעבור על רצון העליון הן ב"סור מרע" והן ב"עשה טוב",

ומובן, שכאשר אינו שוכח זאת, שאז נמצא במעמד ומצב של דבקות תמידית עם הקב"ה, "ואתם הדבקים בה' אלקיכם"¹³⁷, ללא שינוי וחלישות בזה — אזי "חיים כולכם היום"¹³⁷, שזוהו"ע של חירות ממלאך המות, דכיון שישנו ענין החירות מיצה"¹³⁸, ש"הוא מלאך המות"¹³⁹, אזי נעשית חירות ממלאך המות כפשוטו.

(132) ישע"י ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ

(136) ישע"י מט, יז. חלק.

(137) ואתחנן ד, ד. עירובין נד, א.

(138) ראה זח"ב קיג, סע"ב ואילך. זו"ח

(134) תשא שם. צו, ב.

(135) ראה ע"ז ה, א. (139) ב"ב טז, א.

כ. ובענין זה הוא החילוק בין לוחות הראשונות ללוחות השניות: בלוחות הראשונות — הנה לא זו בלבד ש"המכתב" הי' "מכתב אלקים", אלא גם הלוחות עצמם היו "מעשה אלקים"¹³⁴, שנעשו ע"י הקב"ה בעצמו, ועי"ז נפעל שגם למטה לא הי' ענין של שכחה — לא רק מצד התורה, מצד הנשמה, אלא גם מצד הלוחות, מצד הגוף וחלקו בעולם, וענינו בעבודה בפועל — שלא רק הנשמה, "חלק אלקה ממעל ממש", היא במעמד ומצב ש"גם בשעת החטא היתה באמנה אתו ית'" (כמבואר בתניא¹⁴⁰), אלא הפעולה היא גם על הגוף, שגם הוא יהי' בתמידות "באמנה אתו ית'", ובמילא הרי זה מעמד ומצב שלא שייך ענין של חטא, חירות מהיצה"ר, כיון שהגוף והנשמה נעשים מציאות אחת, באופן שניכר בגלוי אצלם שהכל הוא אלקות, שהרי הוא וכתבתו ופעולותיו כולא חד. ואילו לוחות שניות — הנה אף שהקב"ה אמר "ואכתוב על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים", וכן הי' בפועל, "ויכתוב על הלוחות כמכתב הראשון את עשרת הדברים גוי"¹⁴¹, והיינו, שהקב"ה מעיד שכל הענינים שהיו כתובים על הלוחות הראשונות נכתבו גם על הלוחות השניות, וגם באופן של אותיות החקיקה, "חרות על הלוחות", וגם בהם לא הי' בחי' אחור¹⁴², שלכן נאמר בהם¹⁴³ "בכתף ישאו" (שציווי זה הי' גם על הלוחות השניות) — הרי הלוחות עצמם לא היו "מעשה אלקים", אלא באופן ד"פסל לך גוי".

— הלוחות נחצבו אמנם ע"י משה רבינו, אבל נחצבו מעוה"ז, אלא שבזה גופא נפעל העילוי דאותיות החקיקה, באופן ש"מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין"¹⁴⁴, והיינו, שבגשם של הלוחות כפי שנשאר בגשמיותו הי' נראה נס גלוי, אבל ענין זה לא פעל מחוץ להלוחות — בנוגע להגוף, וכן בנוגע לפעולה בעולם (ודוגמתו בענין מיתת צדיקים — בנוגע לפעולה על התלמידים), ששם נשאר מקום לשינוי, שזהו ענין השכחה, מצד החלישות בענין הזכרון.

וטעם הדבר — לפי שיש כאן שני ענינים נפרדים:

על עצמו — לא שייך לשכוח, שכן, לשכוח על עצמו פירושו ביטול המציאות ("אויס מציאות"), ואילו להיות מציאות ולשכוח על עצמו — הרי זה דבר והיפוכו; ענין השכחה שייך רק על דבר שניתוסף אצלו.

קריית להו (קסא, א).

140 ספכ"ד.

143 נשא ז, ט.

141 פרשתנו שם, ד.

144 שבת קד, רע"א. וש"נ.

142 ראה תניא קו"א סד"ה דוד זמירות

ובנוגע לענייננו: אע"פ שגם בלוחות השניות הי' ענין החקיקה, "חרות", על האבן של הלוחות גופא — הרי זה רק בנוגע להלוחות עצמם, אבל בנוגע לפעולה בעולם הי' יכול להיות ענין של חלישות, ובמילא יכול להיות ענין של שכחה, ולאח"ז גם כל הענינים המשתלשלים מזה, עד לשעבוד אומות העולם — בגלל שבינתיים הי' הענין ד"מפני חטאינו גלינו מארצנו"¹⁴⁵.

כא. והעצה לזה — שגם לאחרי שניתנו לוחות שניות יוכל להיות לימוד התורה (ו"גדול לימוד שמביא לידי מעשה"¹⁴⁶ — עבודת ה' בכלל) באופן שלא יהי' שייך ענין השכחה — כאשר זוכרים שכל ענין הלוחות שניות בא לאחרי שבירת הלוחות הראשונות, כדי לתקן את שבירת הלוחות הראשונות, כך, שדוקא מצד תוקף החושך (דשבירת הלוחות) ניתוסף עילוי בלוחות האחרונות לגבי לוחות הראשונות — "כפלים לתושי"¹⁴⁷.

אך כדי למצוא ולגלות בלוחות השניות את העילוי ד"כפלים לתושי" — צריך להיות הענין ד"אנכי עמדתי בהר גו'", שזהו מש"נ לפנ"ז¹²⁶ "ואתנפל לפני ה' גו'": תחילה באופן של תשובה תתאה, כפי שהי' בארבעים יום האמצעיים שהיו בכעס, והיינו, שאף שהי' הענין ד"סלחתי", לא הי' זה באופן שנעשה אהוב כו' כמקודם (כמ"ש הרמב"ם¹⁴⁸ בנוגע למעלת בעל תשובה); ולאחרי כן, כפי שהי' בארבעים יום השלישיים — אחרונים ברצון, ש"נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה .. (ו) ברצון שלם", כמבואר בפרש"י¹²⁶ בארוכה.

ועפ"ז מובן קישור כל הענינים: בתחילה מסופר אודות הציורי "פסל לך שני לוחות אבנים"; אבל, כדי למצוא ולגלות את ענין המעלה שבדבר — מובא לאח"ז הענין דמיתת צדיקים שזהו בדוגמת שבירת לוחות הראשונות; ואז בא הסיום — "ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים גו'", "מה הראשונים ברצון אף אחרונים ברצון".

כב. ומזה באים למ"ש בהמשך הפרשה, בהתחלת השיעור של יום חמישי: "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה גו'"¹⁴⁹, והיינו, שאצל כל אחד מישראל נעשה ענין היראה "מילתא זוטרת"¹⁵⁰, כמו אצל משה רבינו — כיון שבחי' משה שבו היא בגילוי¹⁵¹.

(145) נוסח תפלת מוסף דיו"ט.

(146) קידושין מ, ב. וש"נ.

(147) איוב יא, ו. וראה שמו"ד רפמ"ו.

(148) הלי' תשובה פ"ז ה"ד ואילך.

(149) שם, יב.

(150) ברכות לג, ב.

(151) תניא רפמ"ב.

וענין זה קשור גם עם מ"ש¹⁵² "אחת שאלתי וגו'" — כפי שמביא רבינו הזקן בלקו"ת¹⁵³ דברי המגיד בפירוש דברי המדרש¹⁵⁴ "אמר הקב"ה לדוד, בתחלה אתה אומר אחת שאלתי שבתי בבית ה', ואח"כ אתה שואל כמה שאלות, ולחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו וגו', והשיבו דוד, ממך למדתי, בתחלה לא באת עלי אלא באחת, שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה, ואח"כ פתחת עלינו במצות הרבה, שנאמר ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו וגו'" — שורה שלימה של דרישות ונתינת סיוע בהליכה "מחיל אל חיל" (כמבואר בלקו"ת בקיצור, ובאור התורה¹⁵⁵ באריכות גדולה).

כג. והנקודה בזה:

אף שנמצאים עדיין בחודש אב — הרי זה חודש שנקרא "מנחם אב"¹⁵⁶, ועד שדוקא בחודש זה ישנו העילוי דחמשה עשר באב, שעליו נאמר¹⁵⁷ "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב", למעלה יותר אפילו מחמשה עשר בניסן, פסח, וחמשה עשר בתשרי, סוכות, כמבואר בארוכה במאמר הנדפס¹⁵⁸.

ובאופן כזה יהי' גם הענין שיהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים¹⁵⁹, בקרוב ממש, בגאולה האמיתית והשלימה.

* * *

כד. מאמר (כעין שיחה) ד"ה והי' אם שמוע גו'.

* * *

(152) תהלים כז, ד.
 (153) ס"פ מסעי (צו, סע"ב ואילך).
 (154) מדרש תהלים ויל"ש עה"פ (רמז תש) — הובא בלקו"ת שם.
 (155) פרשתנו (עקב) ע' תקעח ואילך.
 (156) ראה שיחת כ"ף מנ"א תשכ"ד בסופן. בתחלתה (תו"מ ח"מ ע' 292). וש"נ.
 (157) תענית כז, ב (במשנה).
 (158) ד"ה נחמו עת"ר — נדפס בקונטרס בפ"ע באור לעש"ק, כ"ף מנ"א תשכ"ו. ולאח"ז בסה"מ עת"ר ע' ריח ואילך.
 (159) ראה זכר' ח, יט. רמב"ם הל' תעניות בסופן.

הוספה

א

בי"ה, י"א ניסן תשי"ט
ברוקלין

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה . . . שי הכהן

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו ברכה,
וברך לקחתי ואשיבנו, אשר כמ"ש ואברכה מברכך, יתברך בברכתו של
הקב"ה, שהיא בתוספת מרובה על העיקר,
ואשר שתי המעלות בה, מעלת הברכה ומעלת התפלה, כמבואר בארוכה
בד"ה אריב"ל כו' ואברכה מברכך (ספר המאמרים תרכ"ט).
בברכת חג הפסח כשר ושמח ות"ח ת"ח על הר"פ מדברי אאמו"ר

מ. שניאורסאהן

ב

בי"ה, ט"ז כסלו תשי"ט
ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו' מוה' . . . שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו פ"נ אשר יקרא בעת רצון על הציון הקי' של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע,
בו כותב אודות השכן שלהם אשר אינו מתנהג כדבעי, ומוסיף, אַז ער
פירט אָן מיט 300 קינדער, הכוונה שהוא מורה או מדריך, ומבקש שימהר
העתקתו מהם.

א

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (תות"ל מאַריסטאָן, י"א ניסן תשנ"ה).
ואברכה מברכך: לך לך יב, ג.
בתוספת מרובה על העיקר: ב"ר פס"א, ד. ועוד.
ספר המאמרים תרכ"ט: בתחלתו.

ולפלא גדול, שלא עלה בדעתו, לשמש הזדמנות זו, שדר אצלם לפעול עליו לקרבו ליהדות, מאחר שנוגע זה – כמו שכותב – לשלש מאות ילדי ישראל, ואפשר כדאי שעוד מי מאנ״ש יכירו אותו, וכבר נאמר, ותשועה ברוב יועץ, והלא יכול להיות, שכל ענין קניית הבית וכו' הכוונה בהני״ל פעולות להצלת נפשות מאות ילדי בני ישראל,

מובן שלא על הכל יכולים לפעול בדרך וסגנון אחד, ולכן כותב הנני להתייעץ בזה עם אנ״ש שי, ויהי רצון שיבשר טוב במ״ש במכתבו ובהפ״נ. בטח עשו תכנית מתאימה לחגיגת יום הבהיר יט' כסלו ר״ה לתורת החסידות ודרכי החסידות, ויהי רצון שיהי בהצלחה גדולה. בברכת חג הגאולה.

ב

ותשועה ברוב יועץ: משלי יא, יד. כד, ו.

לעילוי נשמת

אשה יראת ה'

העמידה תלמידות הרבה במוסדות חינוך חב״ד

בדרכם של רבותינו נשיאנו הקי' נייע זי״ע

מרת רחל לאה ע״ה מונדשיין

בת הרה״ח הרה״ת ר' דוד ע״ה בראוומן

נלבי״ע ערב ש״ק פרי עקב, בעלות המנחה

כ״א מנחם-אב, ה'תשס״ה

נדפס על ידי ולזכות משפחתה שליט״א

ולזכות

אמה, מרת צביה שתחי' בראוומן

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הילד יהודה ליב שתחי

ליום הולדתו כ"ד תמוז ה'תשע"א

ולחכנסו לבריתו של אאע"ה ב' מנחם-אב ה'תשע"א

ולזכות אחיו ואחיותיו שיחיו

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' דוד וזוגתו מרת שרה חנה שיחיו מונדשיין

ולזכות זקניהם וזקנותיהם שליט"א